

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director : C. G. DISSESCU

Prim-Redactor : SILIU RĂDULESCU

Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

† Corneliu Manolescu-Râmnicăneanu.

Cuvântarea d-lui Eft. Antonescu ținută în numele Inaltei Curți de Casație.

Jurisprudența Română.

Inalta Curte de Casație și Justiție S. III-a. — Faliment. — Verificarea creanțelor. — Lipsa mențiunii că creanțele sunt reale și adevărate. — Dacă atrage nulitatea cererii de verificare. — Art. 770 și 771 c. com.

Curtea de Apel din București S. I. — Donațiuni între soți. — Revocabilitate. — Dacă revocarea poate fi exercitată de soțul donator și după moartea soțului donator. — Art. 937 c. civ. Donațiuni între soți. — Revocabilitate. — Dacă soțul donator poate renunța la facultatea de revocare.

Judecătoria Voinești-Iași. — Responsabilitate. — Accident de automobil. — Presumție de culpă în sarcina autorului. — Dacă există responsabilitate fără dovada culpei. — Teoria riscului creat. — Dacă se aplică în accidente de auto.

Jurisprudența străină.

† CORNELIU MANOLESCU-ROMNICĂNEANU

O inteligență superioară, o minte ageră bine organizată și un temperament de mare judecător, acesta a fost Corneliu Manolescu-Râmnicăneanu, primul-președinte onorar al Curții de Casație, care s'a stins din viață Miercuri 6 August, la domiciliul său din strada Dionisie, în vârstă de aproape 80 ani.

Doctor în drept dela Facultatea din Paris, el a avut o activitate consacrată în întregime magistraturei, în rândurile căreia a intrat la 17 Martie 1881, ca procuror la Tribunalul Ilfov. A demisionat la 1 Iunie acelaș an pentru a se înscrie în barou, dar aplicațiunea lui ne fiind potrivită pentru profesiunea militantă și combativă a avocaturei, a preferat să reintre în ordinul judecătoresc fiind numit la 27 August 1890 membru la Curtea de apel din București. De aci încolo cariera lui judecătorească este strălucită; el urcă repede toate treptele superioare ale ierarhiei. La 4 Martie 1899 e înaintat Președinte la aceiaș Curte, iar la 4 Decembrie 1902 consilier la Curtea de Casație. În această calitate primește delegațiunea de Procuror General, iar la 1 Aprilie 1910 este numit președinte la Secțiunea I. În fine, la 19 Noembrie 1917, în urma morții lui G. Bagdat, Corneliu Manolescu-Râmnicăneanu ocupă scaunul de Prim-Președinte al Inaltei Curți.

Deși ajuns la această treaptă supremă destul de timpuriu, dispozițiunile legii nu i-au permis să funcționeze în această înaltă demnitate decât 2 ani aproape,

căci la 22 August 1919 a fost pus la retragere din oficiu pentru limită de vârstă.

Viața judecătorească a acestui înalt magistrat nu a fost lipsită de episoade. Unul din acestea a fost la Iași în timpul refugiului, când i s'a oferit portofoliul de ministru de Justiție în guvernul ce avea să formeze generalul Averescu. El a refuzat știind că acest ministru avea să încheie pacea dela București.

După liberarea teritoriului și reinstalarea Inaltei Curți în completul ei, în Palatul de Justiție din Capitală, lui Corneliu Manolescu-Râmnicăneanu i-a fost dat să rostească după scaunul de Prim-Președinte al Curții supreme, memorabila mercurială în care a înfierat în termeni lapidari actele de vandalism săvârșite în timpul ocupațiunii de armatele inamice, și a vestejit precum merita purtarea lipsită de orice sentiment de patriotism a acelor cari, împreună cu Mitropolitul din acea vreme, au semnat abominabila Chemare către trupele române din tranșeele dela Mărășești îndemnându-le să arunce armele și să fraternizeze cu inamicul.

Retras la pensie, fostul înalt magistrat, care a stat într'una departe de luptele politice, era pe punctul de a fi atras în vâltoarea lor.

În adevăr, cu ocazia crizei de guvern ivită în 1919, Regele Ferdinand însărcină pe Corneliu Râmnicăneanu, fost prim-președinte al Casației, să formeze guvernul. El fu repede constituit cu C. Dissescu la interne, Em. Antonescu la Justiție și alții. Dar în seara când membrii cabinetului prezumtiv așteptau șeful pentru depunerea jurământului, acesta, spre consternarea acelor de față, le aduse știrea unei amânări. Regele voia să mai încerce o combinațiune cu dl. Maniu. Încercarea nu izbuti. Corneliu Râmnicăneanu fu din nou chemat, dar el refuză de astădată cu obstinațiune, și atunci Generalul Văitoianu primi misiunea de a face un guvern de alegeri. Personalitatea jurisconsultului care acum a dispărut, nu a fost neglijată după eșecul suferit. Ea găsi un teren nou de activitate în domeniul bancar și al societăților cu caracter economic și financiar, care se folosiră de autoritatea și prestigiul lui.

În fine, în urma noiei dispozițiuni constituționale care a creat senatoriile de drept, Corneliu Manolescu-

Râmniceanu a intrat în compunerea maturului corp unde prezența sa se făcu remarcată ca element de înaltă cultură, experiență și ponderațiune.

Dela acest jurist eminent nu a rămas opere scrise, în afară de cursul său de Drept civil pe care l'a profesat câțva timp la Facultatea juridică din București, dar care n'a văzut lumina tiparului. În schimb el lasă în urma sa amintirea unui om de bine și pilda unui judecător ideal care și-a atras stima și admirațiunea tuturor în lumea judecătorească, atât a colegilor, cari au stat alături de dânsul, cât și a avocaților cari au pledat înaintea lui.

B. P. R.

Cuvântarea d-lui Eft. Antonescu ținută în numele înaltei Curți de Casație.

Una din figurile cu cari, cu drept cuvânt, s'a mândrit înalta noastră Curte de casație, și odată cu ea întreaga magistratură a țării; una din personalitățile cele mai de seamă care s'a înconjurat în lumea juridică și în viața noastră publică de autoritate desăvârșită și de un respect unanim prin însușirile lui superioare — fostul nostru prim-președinte onorar — C. Manolescu-Râmniceanu — s'a stins dintre noi, în seninătatea și în liniștea caracteristică vieții fostului magistrat integru.

Corneliu Manolescu-Râmniceanu s'a stins, după ce, cu mare demnitate și pricepere ne reprezentase nu numai în fruntea înaltelor instituțiuni din țară, ce le-a condus, dar și în fața forurilor internaționale, unde a ținut până în ultimele lui clipe să ne reprezinte.

Corneliu Manolescu-Râmniceanu era dotat cu o inteligență superioară, cu o minte clară și prevăzătoare; cu un simț juridic cum numai cei de seamă și rari sunt dotați; studios și metodic ca un adevărat erudit; onest și demn până la orgoliu; afabil și îngăduitor — omul superior — el făcea parte din generația de fier care ilustrase țara prin vigurozitatea virtuților ei.

C. Manolescu-Râmniceanu se ilustrase nu numai prin eminentele studii făcute în țară și străinătate, care îl clasase de timpuriu printre cei mai de seamă juriști, dar el în scurtă vreme ilustrează catedra universitară, ilustrează magistratura, căreia i s'a devotat în totul.

Cursurile de drept civil ce ținuse la facultatea de drept din București, în care aprofundarea dreptului, claritatea și limpezimea minții se întreceau, au format epocă.

Corneliu Manolescu-Râmniceanu era menit să conducă, să dirijeze pe alții, fiindcă avea însușirile ce stăpâneau și conduceau pe oameni.

Corneliu Manolescu-Râmniceanu n'a fost numai un mare jurisconsult și un mare judecător; n'a fost numai un om de seamă între semenii lui, el era un mare patriot, un exemplar fericit de demnitate națională.

Care dintre noi nu-și amintește cu drag, de filipica fără de exemplu în asprimea ei, dar plină de patriotism, ce el a adresat de pe înaltul loc de prim-președinte al înaltei Curți, la înapoierea de prebiegia noastră,

puterii fostă ocupantă pentru a-i înfiera fărădelegile comise în teritoriul vremelnice ocupat, pentru a-i stigmatiza încercările de injocțiune nedreaptă în justiția noastră rămasă în acest teritoriu, de altă parte pentru a deștepta și zgudui pe acei — puțini la număr din fericire — cari poate șovăise în îndeplinirea datoriei de români, sau cari sub mirajul forței inamice nu știuse să reacționeze — cum se cuvenea — față de actele de încălcarea dreptului de foștii ocupanți, amețiți de victoria deșartă ce nu le-a surâs până la final, le săvârșise.

Memoria și amintirea sufletului lui integral în demnitate și prestigiu, rămân deapurarea vie în mințile noastre și a celor ce vor veni după noi.

În numele înaltet Curți de casație și justiție pe care o reprezintă împreună cu colegii mei prezenți aci, în numele instituțiunii ce a cinstit și înălțat prin actele și însușirile lui mari, în numele demnității și prestigiului ei imaculat pentru care atât a luptat, aducem, odată mai mult, azi, piosul nostru omagiu de admirație și de profundă recunoștință; magistratura întreagă a țării se unește cu noi azi pentru a deplânge pierderea unui atât de mare preot.

În locul dreptilor unde vei fi așezat, mare judecător, trecând din lumea aceasta, țărâna să-ți fie vecinic ușoară, așa cum se cuvine să fie celor ce au fost buni și drepti pe acest pământ.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUTIȚIE S. III-a

Audiența de la 29 Martie 1930

Președinția D-lui Ar. Alexandrescu, consilier

Banca Comerțului din Bălcești cu Judele sindic al falimentului Solomon Nachmias.

FALIMENT. — VERIFICAREA CREANȚELOR — LIPSA MENȚIUNEI CĂ CREANȚELE SUNT REALE ȘI ADEVĂRATE. — DACA ATRAGE NULITATEA CEREREI DE VERIFICARE. — ART. 770 ȘI 771 C. COM.

Cu toate că potrivit art. 770 c. com. creditorii cari își prezintă creanțele spre verificare trebuie să arate că creanțele lor sunt reale și adevărate și mandatarii lor trebuie să aibă autorizare specială de a face aceste declarațiuni, totuși nerespectarea acestor dispozițiuni, nu poate atrage după sine nulitatea cererei de verificare, de oarece nici art. 770, nici vreun alt text al codului de comerț dela materia falimentului, nu impune această obligație sub sancțiune de nulitate care să atragă caducitatea cererei de verificare și mai ales că conform art. 771 cod. comercial judecătorului sindic îi incumbă în prim rând sarcina de a controla creanțele declarate, în raport cu toate registrele comerciale și actele înregistrate și administrate de falit.

No. 536. — Admis recursul făcut de către Banca Comerțului din Bălcești în contra sentinței Tribunalului Dolj Secția III-a No. 230/929 în proces cu Judele sindic al falimentului Solomon Nachmias.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de recurs:

„Rea aplicațiune a legii și exces de putere, în sensul că dispozițiunile art. 770 cod. com., nu sunt prevăzute sub pedeapsă de nulitate a cererii de declararea creanțelor, așa cum lasă a se înțelege, fără a o demonstra, Tribunalul“.

Având în vedere că, din sentința atacată cu recurs, se constată că recurenta Banca Comerțului din Bălcești, cerând judeului sindic al falimentului Solomon Nachmias, ca să fie admisă la tabloul verificării creanțelor în calitate de creditoare a numitului falit pentru suma de 120.000 lei, acesta i-a respins zisa cerere, pe motiv că procuristul ei Emil D. Fănuică nu a avut mandat special, conform art. 770 cod. com., ca să facă declarațiunea creanței de 120.000 lei, întrucât în procura dată s'a făcut numai specificarea sumei creanței, iar nu și mențiunea că creanța este reală și adevărată;

Considerând că art. 770 alin. 2 cod. com., arătând modul cum trebuie să fie făcută declarațiunea creanțelor, prevede că aceasta trebuie să cuprindă afirmarea clară și explicită, că, creanța este adevărată și reală, și să fie semnată de director sau de o persoană autorizată cu mandat special de a face pentru el această afirmațiune, trebuind și în mandat să se exprime suma creanței neachitate;

Considerând că, din combinațiunea acestui text cu dispozițiunile art. 772 și 780 cod. com., rezultă însă neîndoios, că dacă creanța unui creditor a fost respinsă pur și simplu dela verificare de către judele sindic, numai pentru lipsa unor condițiuni de formă cerute la prezentarea lor, iar nu pentru motive de fond, creditorul declarant sau procuristul lui pot să atace cu apel această dispozițiune a judeului sindic și să completeze lipsa de formă — cum este în speță, adăogarea mențiunii în procura specială că, creanțele sunt reale și adevărate, — întrucât un atare creditor nu poate fi pus în categoria acelor creditori, cari au fost respinși pentru motive de fond, conform art. 772 cod. com., ci a acelor creditori cari deși nu au făcut declarațiunile la timp sau în forma cerută de lege, au totuș dreptul ca ulterior, potrivit art. 780, să facă sau să completeze o declarațiune în mod regulat și să ceară ca să li se verifice veracitatea și suma creanțelor declarate, dacă nu s'au sfârșit repartițiunile întregului activ al masei falimentului;

Că, în această situațiune de drept, deși art. 770 cod. com., prevede că creditorii declaranți sunt datori ca să arate că creanțele lor sunt reale și adevărate, și că mandatarii lor trebuie să aibă autorizațiune specială de a face aceleași declarațiuni, totuși nerespectarea acestei dispozițiuni nu

poate atrage după sine nulitatea cererii de verificarea creanțelor, fiindcă nici prin dispozițiunile art. 770 și nici prin vreo altă dispozițiune a cărței a III-a a codului de comerț, intitulată despre faliment, această obligațiune a art. 770 nu a fost prevăzută sub sancțiune de nulitate, care să ducă la însăș caducitatea cererii de verificare, întrucât judeului sindic îi incumbă în prim rând, îndatorirea de a controla conform art. 771, creanțele declarate în raport cu toate registrele comerciale și actele înregistrate și administrate de către falit;

Că, astfel fiind și deoarece în speță Tribunalul numai cu violarea art. 770 a putut respinge recurentei cererea de verificare complectată ulterior, motivul de casare este întemeiat, iar recursul urmează a fi admis.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA I-a

Audiența dela 10 Martie 1930

Președinția D-lui Spiridon Popescu, Prim-Președinte.

Soc. Leagănul Sf. Ecaterina cu I. Christu și alții.

DONAȚIUNI ÎNTRE SOȚI — REVOCABILITATE. — DACĂ REVOCAREA POATE FI EXERCITATĂ DE SOȚUL DONATOR ȘI DUPĂ MOARTEA SOȚULUI DONATAR. — ART. 937 C. CIVIL.

DONAȚIUNI ÎNTRE SOȚI — REVOCABILITATE. — DACĂ SOȚUL DONATOR POATE RENUNȚA LA FACULTATEA DE REVOCARE. — ART. 937 C. CIV.

1. Facultatea pe care o are soțul donator de a revoca donațiunea făcută celui alt soț în timpul căsătoriei, poate fi exercitată atât în timpul vieții soțului donatar, cât și după moartea acestuia, de oarece legea nu face nici o distincțiune.

2. Cu toate că facultatea de revocare este de ordine publică în sensul că soțul donator nu poate să renunțe în mod valabil la facultatea de revocare, din momentul însă ce soțul donatar a încetat din viață, soțul donator poate renunța valabil la revocarea donațiunii, pentru că numai există teama că libertatea voinței lui de a revoca donațiunea, mai poate fi influențată, întrucât soțul donatar fiind încetat din viață nu mai poate exercita vreun abuz de influență.

No. 132. — Admise după divoergință apelurile făcute de către Soc. Leagănul Sf. Ecaterina și alții în contra sentinței Trib. Ilfov S. III-a civ. corec. cu No. 546/927 în proces cu Ion I. Christu și alții.

S'au ascultat d-nii avocați N. Voinescu, Paschievici, Al. Popescu, Drăcșeneanu și Scăfer pentru apelanți și C. Marinescu-Bolintin și Șt. Cornea pentru intimați.

Curtea, în majoritate,

Asupra apelurilor conexe făcute de Societ. Leagănul Sf. Ecaterina, Policlinica Regina Elisabeta, Ministerul Instrucțiunii Publice, Spitalul Israelit din Iași, Spitalul israelit Caritas al comunităței tem-

plului corăl din București, Cecilia S. Weissengrün soră, în contra sentinței cu No. 546/927 a Tribunalului Ilfov Secția III-a civ.-cor.;

Având în vedere concluziunile orale și scrise ale părților, sentința apelată și actele invocate;

Având în vedere că, prin aceste apeluri se aduce în judecata Curței acțiunea introdusă la Tribunalul Ilfov Secția III-a cu petiția înregistrată la No. 240/927, de către reclamantul Ion P. Cristu, astăzi decedat și reprezentat prin moștenitorii săi, intimații Ion I. Cristu, Vasile I. Cristu, Caliopei Săulescu și Irina Mumuianu, prin care cer să se constate judecătorește față de apelanți, în calitate de legatari testamentari ai defunctei Elisabeta Cristu, soția reclamantului, pe deoparte, că donațiunea făcută acesteia de soțul său în timpul căsătoriei, prin actul autentificat de Tribunalul Ilfov Secția de Notariat sub No. 3904/909, transcris sub No. 251/909, privind nuda proprietate a imobilului din București, strada Paleologu No. 10 fost 6 și mobilierul aflat într'insul, a fost valabil revocată de Ion P. Cristu prin declarațiunea autentificată sub No. 38/927 și notificările făcute apelanților prin Corpul portăreilor de Ilfov la 17 Noembrie și 11 Decembrie 1926, iar pe de altă parte, să se mai constate că reclamantul și moștenitorii săi, prin efectul acestei revocări nu au încetat de a fi deplini proprietari ai acestor bunuri, sus-zisa donațiune rămânând fără eficacitate juridică;

Având în vedere că, această acțiune a fost admisă de Tribunal, care prin sentința apelată, a mai obligat pe apelanți să plătească reclamantului și cinci mii lei cheltueli de judecată;

Având în vedere că, în fapt, se constată următoarele:

În anul 1891 reclamantul Ion P. Cristu se căsătorește cu Elisabeta Glückman, căreia îi dăruiește în anul 1909, în timpul căsătoriei, prin actul de donațiune de mai sus, nuda proprietate a imobilului din București, strada Paleologu No. 10 fost 6, fond și clădire, împreună cu mobilierul aflător într'insul la data donațiunei;

În anul 1913, Elisabeta Cristu dispune „mortis causa“ de averea ce i-a fost donată, alcătuiind în acest scop testamentul mistic cu data de 1 Martie, prin care instituia ca legatari asupra acestei averi pe apelanții mai sus numiți, cari, după moartea Elisabetei Cristu, întâmplată la 24 Martie 1919, au fost impuși de fisc în această calitate la taxele succesoriale respective.

La 17 Noembrie și 11 Decembrie 1926, reclamantul Ion P. Cristu încunoștiințează pe apelanți, prin notificările sus arătate, că înțelege să revoace donațiunea făcută soției sale decedate, confirmând această revocare și prin declarațiunea autentificată sub No. 38/927, iar prin acțiunea care formează obiectul acestui proces, cere să se valideze judecătorește această revocare.

Având în vedere că, Tribunalul Ilfov Secția III-a,

admite această acțiune și constată revocată donațiunea, motivând că donațiunea dintre soți poate fi revocată și după moartea soțului donatar și că soțul donator nu poate renunța la facultatea de revocare;

Având în vedere că, în urma desbaterilor ce au avut loc înaintea Curței, în ședința dela 13 Noembrie 1929, s'a ivit divergență de opinii, doi dintre consilieri fiind de părere că numai în timpul căsătoriei nu se poate renunța la facultatea de revocare și că deci posterior morții donatarului se poate renunța, fie expres, fie tacit și întrucât nu s'a discutat de părți dacă din actele invocate reiese o renunțare, să se repună pe rol procesul pentru această discuțiune, iar al treilea consilier fiind de părere că nu se poate renunța nici după moartea donatarului la facultatea de revocare, deci să se respingă apelul, și pentru rezolvarea acestei divergențe procesul a fost pus din nou în judecata Curței, în complectul ei legal pentru divergențe;

Având în vedere că, pentru soluția apelului sunt de examinat următoarele chestiuni: 1) dacă o donațiune între soți poate fi revocată atât în timpul vieții soțului donatar, cât și după moartea acestuia; 2) dacă soțul donatar poate renunța la facultatea de revocare, după moartea soțului donatar; și 3) dacă în acest caz se constată în fapt că există asemenea renunțare;

Având în vedere că, în conformitate cu dispozițiunile art. 937 codul civil, donațiunile dintre soți sunt revocabile de soțul donator; că facultatea de revocare poate fi exercitată atât în timpul vieții donatarului, cât și după moartea acestuia, deoarece textul legii nu face nici o distincțiune;

Că, aceiași soluțiune o impune și rațiunea legală a acestei dispozițiuni, deoarece revocabilitatea donațiunei se justifică prin temerea ce a avut-o legiuitorul că, în timpul căsătoriei, soțul donator nu ar avea deplină libertate de acțiune în momentul efectuării donațiunei, voința sa putând fi împiedicată de a se manifesta liber, fie printr'un abuz de influență din partea soțului donatar, fie prin efectul unui sentiment de dragoste excesivă a soțului donator, față de soțul donatar și în consecință ca o protecțiune pentru soțul donator, legiuitorul a prevăzut această facultate de revocare, care îi dă putința să revie asupra donațiunei efectuate, atunci când voința sa se va putea manifesta liber; ori, dacă s'ar limita această facultate de revocare numai în timpul vieții donatarului, protecția legii ar fi ineficace, căci ar lipsi pe soțul donator de putința revocării tocmai în epoca când dânsul ar avea deplină libertate de a o efectua, și deci pentru acest timp rațiunea legii impune revocabilitatea cu mai multă tărie;

Având în vedere că apelanții au obiectat că revocarea donațiunei dintre soți nu ar avea loc decât până în momentul morții soțului donatar și că aceasta ar rezulta din deosebirea de redacțiune

între textul art. 1096 cod. civil francez, care dispune: „Toates donations faites entre époux pendant le mariage, quoique qualifiées entre vifs, seront toujours révocables“, și textul corespunzător al legii române, care prevede: „Orice donațiune făcută între soți în timpul maritagiului este revocabilă“, și care ar învedere, prin suprimarea cuvântului „toujours“ din textul francez intențiunea legiuitorului nostru de a se îndepărta de la soluțiunea admisă, din pricina acestui cuvânt, în legiuirea franceză, adică posibilitatea revocării donațiunii și după moartea soțului donatar;

Considerând că, această obiecțiune este neîntemeiată, deoarece suprimarea cuvântului „toujours“ din textul francez, unde el își are o explicațiune istorică, a fost făcută de legiuitorul român, din pricină că menținerea lui, față cu ceilalți termeni ai textului, a fost găsită inutilă; că, de altfel, chiar și în legea franceză, soluțiunea de mai sus, în privința revocării donațiunii după moartea soțului donatar, se justifică nu numai din pricina acestui cuvânt în text, dar și prin rațiunea legală expusă mai sus a dispozițiunii respective, așa că, chiar și în lipsa lui din text, aceeași soluțiune se menține;

Că, așa fiind, Curtea înlătură obiecțiunea de mai sus a apelanților;

Având în vedere că, în ce privește a doua chestiune, privind renunțarea la facultatea de revocare, Curtea constată că, în conformitate cu dispozițiunile textului menționat mai sus, soțul donator poate renunța în mod valabil, după moartea soțului donatar, la facultatea de revocare a donațiunii, întrucât atât textul legii, cât și rațiunea legală nu se opun la aceasta;

Având în vedere că se obiectează de reclamanți că renunțarea la facultatea de revocare a donațiunii nu poate fi făcută în mod valabil nici după moartea soțului donatar, pentru că facultatea de revocare este de ordine publică și nu s'ar putea înțelege cum facultatea de renunțare ar fi de ordine publică numai în timpul vieții soțului donatar, iar după moartea acestuia ar înceta să fie de ordine publică;

Având în vedere că, este adevărat, facultatea de revocare este de ordine publică în acest sens, că, soțul donator nu poate să renunțe în mod valabil la facultatea de revocare, însă o dispozițiune a legii, chiar atunci când e de ordine publică, trebuie interpretată în ce privește întinderea și aplecarea ei, în limitele rațiunii care a creat-o;

Că, rațiunea pentru care se consideră ca fiind de ordine publică facultatea de revocare, este teama că libertatea de voință a dăruitorului, de a revoca donațiunea, poate fi împiedecată, fie printr'un abuz de influență din partea soțului donatar, fie prin efectul unui sentiment de dragoste excesivă a soțului donatar față de soțul donatar;

Că, dacă acestea sunt cauza și rațiunea dispoziției de nevalabilitate a revocării, rezultă în mod evident că din momentul ce încetează această cauză și

această rațiune, încetează și nevalabilitatea renunțării la revocare; că, prin urmare, din momentul morții soțului donatar, soțul donator poate renunța valabil la revocarea donațiunii, pentru că nu mai există teama că libertatea voinței lui de a revoca donațiunea mai poate fi influențată de cauzele de mai sus, întrucât soțul donatar, fiind încetat din viață, nu mai poate exercita vreun abuz de influență, iar dragostea excesivă a soțului donator nu mai poate fi presupusă că ar putea împiedeca libertatea de voință a soțului donator de a revoca liberalitatea;

Că, așa fiind, Curtea înlătură această obiecțiune a reclamanților ca neîntemeiată;

Că, întrucât dar, în drept, renunțarea la facultatea de revocare din partea soțului donator, după moartea soțului donatar, este valabilă, urmează a se cerceta a treia chestiune arătată mai sus și anume: dacă din actele și dovezile invocate de apelanți se stabilește în fapt renunțarea lui Ion P. Cristu la revocare;

Având în vedere că se constată din interogatoriul luat acestuia la prima instanță, în ședința de la 16 Iunie 1927, că el a cerut la Tribunalul Ilfov Secția IV-a deschiderea succesiunii soției sale, pe baza testamentului mistic al acesteia, despre al cărui conținut avea deplină cunoștință, deoarece luase parte la confecționarea lui și îl semnase propriu;

Că, întrucât prin acest testament, soția instituia pe apelanți legatari ai averii donate de soțul său, se învederează prin faptul de mai sus al soțului intențiunea lui neîndoioasă de a renunța la revocarea donațiunii;

Având în vedere că, se mai constată din actul de tranzacție autentificat de Tribunalul Ilfov Secția Notariat la No. 12411 din 13 Iunie 1919, încheiat după moartea Elisabetei Cristu, între soțul său, reclamantul Ion P. Cristu și Herman Glückman, fraatele Elisabetei, că, într'una din clauzele acestei tranzacții se spune formal: „Deasemenea nu intră în această cesiune-transacție nici casele din București, strada Paleologu No. 6 și mobilierul lor, de cari sora mea a dispus prin testamentul său mistic aflat la Tribunalul Ilfov Secția IV-a civ.-cor., dosar No. 1404/919, și pentru care se va urma conform voinței sorei mele“;

Că, această clauză fiind subsemnată de reclamantul Ion P. Cristu, printr'insa el își manifestă expres voința de a renunța la orice revocare a donațiunii făcută soției sale;

Că, așa fiind, fără a mai găsi necesar să se discute și cel de al treilea fapt, invocat de apelanți în acelaș scop, referitor la intervențiunea făcută Ministerului de Finanțe la 25 Octombrie 1926, de avocatul Ștefan Cornea, procuratorul reclamantului Ion P. Cristu, prin care depunând în copii certificate donațiunea și testamentul menționate mai sus, a cerut și obținut să fie apărat mandantul său de taxele succesoriale respective, întrucât averea

prevăzută în ele aparținea legatarilor testamentari ai defunctei și în privința cărui fapt reclamații obiectează că avocatul sus arătat nu ar fi avut mandat special pentru aceasta dela decedatul Ion P. Cristu, — Curtea găsește că sunt dovezi suficiente din care se stabilește în mod neîndoelnic că reclamantul Ion P. Cristu a renunțat după moartea soției sale la revocarea donațiunii ce făcuse acesteia în timpul căsătoriei, și ca atare, acest mijloc de apărare al apelanților găsindu-se întemeiat, apelul lor urmează să fie admis, iar acțiunea respinsă ca nefondată;

Având în vedere că, nu poate fi admisă ultima susținere a reclamanților, prin care pretind că donațiunile dintre soți din timpul căsătoriei, fiind eminentamente revocabile, sunt veritabile donațiuni „mortis causa“ și prin urmare liberalitățile respective ar fi caduce prin predecesul soțului donatar, deoarece pe deoparte aceste donațiuni sunt caracterizate astăzi în mod nediscutat ca donațiuni între vii, de bunuri prezente, nu ca donațiuni „mortis causa“, iar pe de altă parte nu admite o asemenea revocare de drept prin decesul donatarului, și ea nu poate fi creiată pe cale de interpretare;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Al. Găntoiu, Curtea admite apelurile.

Semnați: *Sp. Popescu, I. G. Solomon, I. A. Floareș, A. Găntoiu.*

Opiniune,

Subsemnatul consilier difer de părerea majorității numai în ce privește motivele pentru care urmează să se respingă acțiunea, și anume sunt de părere că donațiunea nu mai poate fi revocată după moartea soțului donatar, pentru următoarele motive:

Legiuitorul codului nostru civil, părăsind tradiția vechilor legiuri, s'a inspirat, în ce privește dreptul soților de a-și face donațiuni în timpul căsătoriei și în ce privește caracterul de revocabilitate al acestor donațiuni, dela legiuitorul codului civil francez din 1804, care la rândul său s'a îndepărtat dela dreptul cutumiar care prohibea donațiunile de acest fel și s'a apropiat de sistemul din țările de drept scris, care admiteau sistemul dreptului roman, însă nu pe acela de origine, care le considera inexistente, ci un sistem amendat mai târziu, care avea de rezultat de a permite numai donațiunea făcută în favoarea soțului supraviețuitor. Însă art. 937 din codul nostru civil n'a fost reproduș ad literam după art. 1096 francez, ci s'a omis cuvintele „quoique qualifiées entre vifs“ și „toujours“ (révocables) și prin această omisiune legiuitorul n'a voit să adopte în întregime sistemul codului civil francez, după cum au făcut și alte legislațiuni străine.

Cuvintele „quoique qualifiées entre vifs“ din textul francez denotă ideea că acest legiuitor a considerat donațiunile între soți ca fiind în realitate mor-

tis causa și deci subordonate condițiunii ca donatarul să supraviețuiască donatorului, și de aceea legiuitorul francez a prevăzut că ele sunt totdeauna revocabile. Legiuitorul român suprimând cuvintele „deși calificate între vii“, cum și „totdeauna“, a înțeles să considere donațiunile între soți ca pe niște donațiuni între vii ordinare, însă cu caracter de revocabilitate în timpul vieții soțului donatar.

Prin urmare, suprimarea acelor cuvinte nu constituie o inadvertență a legiuitorului nostru și nici nu se poate spune că a fost făcută pe motiv că le-a găsit inutile, ci denotă intenția sa de a se departa de sistemul codului francez.

Un alt argument în favoarea tezei ce susțin, că donațiunea între vii nu se poate revoca după moartea soțului donatar, pleacă dela ideea că acțiunea în revocare fiind în realitate o actio in personam, este un fel de acțiune penală, neputându-se da nici în favoarea erezilor donatorului, nici în contra erezilor donatarului. Pe lângă aceasta, pentru a se explica motivul donațiunii făcută soțului, nu este absolută nevoie de a se presupune un abuz de influență, ci o asemenea donațiune este făcută adesea sub imperiul sentimentelor care sunt susceptibile de a se modifica cu timpul, putând soțul mai târziu să aibă motive să se plângă de purtarea soțului donatar și să regretre darul ce a făcut, și de aceea legea i-a pus la dispoziție facultatea de revocare, fără arătare de motive, pentru a relua ceea ce a dat. Dacă este așa nu se poate explica ce motive de nemulțumire ar mai putea să aibă soțul donatar, după moartea soțului donatar.

Odată cu moartea acestuia, încetează și motivele care ar putea să legitimeze revocarea și deci donațiunea devine irevocabilă.

Această soluțiune se impune și din motive trase din altă ordine de idei. Revocarea donațiunii dintre soți are un caracter atât de esențial, încât nu se poate renunța la acest drept, în timpul căsătoriei, după ce s'a făcut darul.

Renunțarea la revocare echivalează cu o confirmare a donațiunii; ori nu se poate concepe să dai unui donatar care nu mai există.

Acest lucru s'ar întâmpla dacă soțul donatar ar putea să renunțe la revocare după moartea soțului donatar, deși în timpul vieții acestuia, adică în timpul mariajului, nu putea să o facă.

Dacă deci, după moartea soțului donatar nu se mai poate consfinți donațiunea prin renunțare la revocare, tot asemenea nu se mai poate nici rezilia, prin exercitarea facultății de revocare, căci ambele aceste facultăți atât cea de renunțare, cât și cea de revocare, presupun că donatarul există încă în viață.

Donațiunile între soți fiind exceptate dela principiul general al irevocabilității donațiunilor, dacă legiuitorul român ar fi înțeles să permită revocarea chiar după moartea donatarului, ar fi spus-o categoric.

În lipsa unei asemenea dispozițiuni formale, nu se poate pe cale de interpretare să se aducă atingere, prin revocarea donațiunei, drepturilor dobândite cu titlu particular de succesorii soțului donatar-cari, deci, în această calitate, nu continuă persoana defunctului și nici nu sunt ținute de vre-o obligațiune cu caracter personal a acestuia.

Semnat: *G. T. Ionescu*

JUDECATORIA VOINEȘTI-IAȘI

Sedința dela 9 Noembrie 1929

Președinția d-lui Traian R. Scriban, judecător

I. Gheorghiu cu Al. Voina

RESPONSABILITATE — ACCIDENT DE AUTOMOBIL. — PRRZUMȚIE DE CULPĂ ÎN SARCINA AUTORULUI. — DACĂ EXISTĂ RESPONSABILITATE FĂRĂ DOVADA CULPEI. — TEORIA RÎȘCULUI CREAT. — DACĂ SE APLICĂ ÎN ACCIDENTELE DE AUTO.

În accidentele de auto, pentru a se putea obliga pe cineva la plata daunelor, trebuie să se facă în prealabil dovada culpei sale, în specie neputându-se aplica teoria riscului creat, iar prezumția de culpă trăește numai până la dovada contrarie.

Judecata,

Asupra acțiunei de față;

Având în vedere actele dela dosar și susținerile reclamantului;

Văzând acțiunea înreg. la No. 6982/928 prin care Gh. G. Cioltan, dă în judecată pe Stancu Voica pentru săvârșirea delictului prevăzut și pedepsit de art. 249 c. p.;

Având în vedere că, în fapt, se constată următoarele:

Inculpatul, mergând pe șoseaua Voinești-Iași cu automobilul său, pe care-l conducea singur, a dat peste reclamant care mergea cu bicicleta, trântindu-l jos fără a-l răni;

Având în vedere că, art. 249 cod. penal pedepsește pe cei ce vor cauza răniri prin imprudență, ori, din probele administrate se constată că inculpatul n'a fost lovit, ci numai a căzut jos atunci când automobilul a atins roata bicicletei, căreia i s'a rupt ghidonul fără a-i cauza leziuni corporale.

Că, în orice caz, faptul fiind petrecut înainte de 1 Decembrie 1928, inculpatul este amestiat;

Considerând că, reclamantul cere daune pentru deteriorarea bicicletei și rănirea sa;

Având în vedere că, art. 998, 999 și 1000 cod. civil, stabilesc răspunderea omului pentru daunele cauzate prin faptul său, la baza admiterei căroră trebuie existența culpei pretinsului vinovat, singura producătoare de obligațiuni, în specie, criteriul de aprecieri fiind pur subiectiv, nu obiectiv;

Considerând că, nu se poate admite o prezumție juris et de jure de culpă în persoana inculpatului, pentru a se răsturna sarcina dovezii, aceasta fiind negarea principiului actori probatio incumbit pre-

văzut în art. 1169 c. civ., din acest punct de vedere, cel ce reclamă trebuie să probeze faptul, urmând ca cealaltă parte să dovedească lipsa de greșală pentru a fi exonerat de plată;

Că, art. 998, 999 și 1000 c. civ., exprimă toate aceiaș idee, ideia culpei generatoare de obligațiuni, fie că e vorba de un fapt intenționat, fie o imprudență, fie faptul oamenilor ce-i avem sub ordine de ale căror acte, în anumite cazuri, suntem responsabili, fie chiar vorba de daunele care le cauzăm prin lucrurile a căror proprietari ori deținători suntem, în toate aceste cazuri obligația e una și aceeaș bazată pe principiul general din art. 998 c. civ.;

Considerând că, nu trebuie făcută absolut nici o distincție între faptul lucrurilor și faptul omului, fiindcă în primul caz lucrul nu e decât instrumentul cu ajutorul căruia agentul produce dauna, deosebirea nefiind nici rațională pentru că lucrul nu poate produce daune prin el însuși;

Considerând că, s'a admis în doctrină și jurisprudență existența unei prezumții de culpă în sarcina conducătorului unui automobil care lovește un biciclist, prezumție care trăește numai până la proba contrarie;

Considerând că, în specie, nu se pot aplica regulile speciale ale responsabilității fără culpă bazată pe ideia riscului creat, pentru că aceasta poate fi tolerată în marile industrii, spre satisfacerea unei cerinți social-morale, perfect admisibilă pentru garantarea, asigurarea și asistența lucrătorilor, în raporturile izolate dela om la om, obligarea la plată, în afară de un raport de creanță anticipat creat, nu poate fi decât rezultanta unei culpe;

Considerând că, reclamantul nu a făcut o probă nedesmințită în sarcina inculpatului, nici nu prezintă vreun certificat medical, care să constate leziunea.

Pentru aceste motive, respinge.

Președinte, *Traian R. Scriban*

NOTA. — Sunt instanțe care nu aplică art. 1000 c. civ., când e vorba de accidente prin lucruri, dacă acestea nu sunt acționate de mâna omului. — Ex. explozia unui cazan. — În acest caz, aplicăm art. 999 c. civ., contrar de faptul unui conducător de automobil care rănește un trecător. — Distincția e irațională pentru că, în ambele cazuri, dauna o acordăm în baza art. 998—999 c. civ.

Art. 1000 c. c. eșalonează cazuri speciale de responsabilitate, înglobate în principiul general a obligațiilor bazate pe culpă.

Jurisprudența a oscilat, nesigur, dela instanță la instanță. — Opinia juridică alarmată de numeroase accidente, a dibuit în lumina interpretărilor doctrinale, iar soluțiunile abea acum par a fi pe drumul cel drept.

Teoria responsabilității absolute a lui *Saleilles*, n'a putut duce decât la fixarea prezumției de culpă

în sarcina autorului accidentului, iar părerea lui *Joserand*, care face omul responsabil independent de culpă, nu corespunde textului din codul civil, obligator pentru instanțele judecătorești (*Planiol*, Responsabilité de fait des choses, *Revue critique*, 1906, p. 80).

Dacă teoria *riscului creat* cerut de umanitarismul moral, a devenit o măsură socială pentru a proteja masa lucrătorilor aservită regimului capitalist, el n'are ce căuta în accidente izolate, unde nu poate exista responsabilitate în afară de ideia culpei personale.

(Vezi: *Saleilles*, Les accidents du travail et la responsabilité civile, Paris, 1897; *L. Josserand*, De la responsabilité du fait des choses inanimées; *Demolombe*, V. XXXI, No. 638 și 656; *Planiol et Ripert*, ed. 10, vol. II, p. 328 sg. No. 926 sg.; Curtea Apel Montpellier 1929, *Pandectele Române* cu nota *Al. Vălimărescu* și Curtea Apel Rennes, 1 Dec. 1926, *Recueil des Sommaires*, No. 3 din 1927, sp. 965, *Jurisprudența Generală* No. 21 din 1927 cu nota eminentului magistrat *Eugen Petit*).

La fel, *Démogue*, Obligations, vol. 5, p. 361 și *Colin-Capitant*, II, p. 400).

Traian R. Scriban

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

COMPUNEREA INSTANȚEI. — Curtea de Apel. Consilier care a cunoscut afacerea la prima instanță. Lipsa de recuzare. — Validitate.

Judecătorul care într'un tribunal de primă instanță a luat parte la judecata unei afaceri, poate valabil s'o cunoască în apel atunci când a devenit membrul unui tribunal superior sesizat cu acest apel, în cazul în care nu s'a propus nici o recuzare.

(*Cass. Ch. Requetes*, 5 Fevrier 1930. *Rec. Hebdomadaire Dalloz*, 1930 No. 10 6 Mars, pag. 146).

NOTĂ. — Spre deosebire de Codul francez, Codul nostru de Pr. Civilă, are un text în plus, art. 279 care asemănător art. 110 legea Org. Jud. ptn 5 Dec. 1832 a cantonului de Geneva permit în termeni categorici participarea unui astfel de judecător recuzabil. Textul nostru diferă de art. 110 genevez prin aceea că acest ultim art. face o excepțiune căci zice: „En matière civile, sauf lorsqu'il s'agira de questions d'état“ de unde rezultă că la noi ca și la francezi recuzarea este facultativă oricând chiar când privești starea persoanelor. În senzul deciziei ce adnotăm, Camera Requetelor s'a mai pronunțat la fel la 23 Iulie 1860 (*Dalloz P. 61, 1, 111*). Inalta noastră Curte de Casație a decis că judecătorul ce s'a recuzat poate lua parte la proces când părțile declară formal că voesc ca dânsul să judece (*Cas. S. II*, Dec. din 10 Mart 1898 *Bul. Cas.* p. 499). Suprema Curte motivează această decizie în senzul că recuzarea unui magistrat, în general nu este o chestie de ordine publică, ci numai un drept sau o facultate lăsală pe de o parte justițiabililor, când voesc și găsesc necesar a uza de dânsa, iar pe de alta, zice Curtea, un fel de obligație morală impusă judecătorului, când conștiința și delicatetea sa îi dictează astfel. (*Cas. S. II* dec. citată). Instanța franceză în prezenta speță, motivează că nici art. 378 par. 8 cod. pr. civ. nici altă dispo-

ziție din lege nu interzice, sub pedeapsă de nulitate judecătorului, care într'un tribunal de prim rang, a luat parte la judecarea unei afaceri s'o cunoască din nou în apel atunci când el a devenit membru al unui tribunal superior sesizat cu acest apel, când nici o recuzare nu s'a propus. — Se știe că recuzarea nu poate fi admisă în spiritul art. 276 al. 7 corespunzător art. 378 al 8 Pr. Civ. fr: decât dacă dela prima hotărâre magistratul aparținea altui Tribunal, fie Trib. de acelaș grad în caz de trimitere mai ales după casare, fie Trib. inferior în caz de apel.

S'a decis că sunt recuzabili, astfel, judecătorul în apel care a luat parte la judecata primei instanțe (*C. Apel Poitiers*, 12 février 1881, *Dalloz P. 71, 2, 129*) și judecătorul care a participat la o decizie casată și care compune Tribunalul la care afacerea este trimisă după casare (*C. Apel Poitiers* idem.). Pentru cazurile de nerecuzare în ipoteza art. 276 al. 7, a se vedea lucrarea noastră: „*Recuzarea, Procedura recuzării și Abținerea Judecătorilor*“ Studiu de Pr. Civilă comparată ed. 1930 pag. 40 și unu.)

D. COTRUTZ.

Judecător de Ocol Președinte

BIBLIOGRAFIE

A apărut: **Codul de procedură penală** (art. 1—246 adnotat cu întreaga jurisprudență română la zi, de *Const. G. Rătescu*, președintele Inaltei Curți de Casație și Justiție secția II și *N. Pavelescu*, consilier de curte de apel, asistent al Curții de Casație și Justiție secțiunea II. — Prețul 500 lei

Manualul curților cu jurați înlocuit de Const. G. Rătescu Președintele Inaltei Curți de Casație și Justiție Secțiunea II. În colaborare cu *N. Pavelescu* Consilier de Curte de Apel. asistent la Inalta Curte de Casație și Justiție.

Cuprinsul: Art. 246 - 403 proc. penală, cu jurisprudența la zi a Inaltei Curți de Casație și Justiție, Secția II, cu trimiteri la doctrina și jurisprudența franceză. — **Regulamentul Curților cu jurați** — Tabloul de audiență, formulare de chestiuni, procesul verbal dresat de Grefier conform art. 284 p. penală și cuprinsul deciziei Curții. — **Textele cari reglementează Procedura înaintea Curților cu jurați în Bucovina.**

Prețul lei 400

studii juridice de *N. Georgean*, consilier la Curtea de Apel din București (volumul III de 464 pagini în 8° Atelierele grafice Socec & Co. S. A.

Aceste studii cuprind materii de drept civil și procedură, drept penal și procedură penală, drept comercial exprese cu multă claritate și o solidă argumentare juridică.

Prețul 300 lei.

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în restanță a-i trimite cât mai neîntârziat costul abonamentului rămas neachitat.

Tabla de materii se trimite abonaților în curent cu plata abonamentului fără altă plată suplimentară.